

Branislav Fábry: Vládna koalícia verzus oslavy SNP

- CZ24 News | 29. srpna 2021

SLOVENSKO: Hoci počet excesov vládnej koalície na Slovensku je už značný, najnovšie možno medzi ne zaradiť aj „pandemické“ oslavy výročia Slovenského národného povstania (SNP). Nejde pritom len o karanténne obmedzenia, ktoré sú už vo svojej podstate problematické, ale aj o celkový prístup vládnej moci k dedičstvu SNP a nášmu národnému dedičstvu.

Oklieštené oslavy

Podľa oficiálnych informácií sa oslavy 77. výročia SNP uskutočnia v nedeľu 29. augusta 2021 v Banskej Bystrici v pandemickom režime: pre riziko šírenia choroby COVID-19 organizátori prísne **obmedzili účasť verejnosti**. Oficiálnej časti nedeľných osláv predpoludním sa zúčastní maximálne tisíc ľudí a to tých, ktorí dostali pozvánky. Oceniť možno aspoň to, že potentáti medzi seba vpustia aspoň priamych účastníkov SNP a nebudú sa opakovať excesy ako pri kladení vencov pri Dni víťazstva na Slavíne. Nepozvaní ľudia, ktorí budú chcieť položiť kvety k pamätníku, si však počkajú, až sa pre nich uvoľní miesto (po 13.30). Aj potom sa však budú musieť striedať v areáli Múzea SNP s ďalšími neprotekčnými osobami, pretože v každom momente môže byť prítomných najviac tisíc osôb. Podmienky sú nastavené tak, aby tradičných účastníkov osláv od cesty do Banskej Bystrice odradili. I tak sa však dá predpokladať, že mnohí napriek tomu pricestujú a vzhľadom na obvyklú chaotickosť pandemických opatrení na Slovensku nemožno vylúčiť ani množstvo problémov a nedôstojné podmienky pre kladenie vencov a kytíc.

O oprávnenosti pandemických opatrení na oslavách SNP by sa dalo diskutovať, najmä v súvisi s očakávanou návštevou pápeža na Slovensku. Pri jeho návšteve sa uskutočnia **masové zhromaždenia** desaťtisícov ľudí, ktoré budú oveľa väčšie než obvyklých asi 10 tisíc účastníkov na oslavách SNP. Hoci COVID-19 netreba podceňovať, nedá sa ním ospravedlniť všetko – to čo sa dnes deje, to sa nedialo ani pred sto rokmi. V roku 1921 ešte odznievala španielska chrípka, tuberkulóza bola všadeprítomná, antibiotiká neexistovali, vakcín na choroby bolo málo, ale vtedajšia vláda nepodliehala až takej panike. Je očividné, že obmedzenia pre verejnosť pri oslavách SNP sú okrem verejného zdravia motivované ďalšími faktormi. Ide predovšetkým o strach politikov z reakcie zhromaždených ľudí, ktorí by tam mohli vyjadriť svoj negatívny názor na vládnu koalíciu. A ani prezidentka nie je zvyknutá, aby počas jej prejavu začali ľudia písať... Keď sa však zhromaždia iba pozvaní hostia, je pravdepodobné, že najviac nespokojnými prítomnými budú priami účastníci SNP, vyše 90-roční dôchodcovia, avšak ich kritiku ustoja aj najustráchanjší členovia vlády.

Nie sú peniaze?

Ďalším negatívnym faktom spojeným s oslavami SNP je to, že ministerstvo kultúry nepríspeje múzeu SNP na oslavy ani centom. Múzeum SNP žiadalo o príspevok 70 tisíc eur, realisticky však počítali s menšou sumou – minulý rok to bolo okolo 19 tisíc. Keby bolo dôvodom nulovej podpory osláv v roku 2021 celoplošné šetrenie, dalo by sa to akceptovať, ako obvykle však ide iba o **selekciu preferovaných podujatí**. Niektorí politici už na dvojaký meter ministerstva kultúry poukázali a podivovali sa napr. nad [podporou rodovej agendy](#). Okrem toho Milanovej nominanti vo Fonde na podporu umenia [poskytli 80 000 eur aj pre festival Pohoda](#) a pridali ešte [20 tisíc na Pohoda Indoor Camping](#)... V porovnaní s oslavami SNP, ktoré je jednou z najdôležitejších udalostí v dejinách Slovenska, je však význam iných podujatí neporovnateľne menší.

Zvlášť zaujímavá je **podpora pre konferenciu GLOBSEC Bratislava Forum**, ktorá sa konala 15. – 17. júna 2021. V roku 2021 ju ministerstvo zahraničia podporilo [sumou 300 tisíc eur](#), pričom konferencia mala aj [ďalších päť ministerstiev ako partnerov](#). Zvlášť sa činilo ministerstvo obrany, ktoré kvôli konferencii uzavrelo s GLOBSEC Policy Institute [„strategické partnerstvo“ za 100 tisíc eur](#). Pritom konferencie ako GLOBSEC by sa mohli konať aj online, veď jeho základom sú diskusné panely a tie sa bežne konajú elektronicky. Konferencia by nezanikla a dali by sa ušetriť statisíce zo štátneho rozpočtu! Samozrejme, organizátori si zvykli na luxus drahých hotelov a mladých hostesiek, a preto elektronickú formu neakceptujú. Očividné je aj to, že konferenciu začali pripravovať ešte počas núdzového stavu – zrejme si boli istí, že dostanú rovnakú výnimku ako v minulom roku. V októbri 2020 sa totiž konferencia GLOBSEC Bratislava Forum konala 7. – 8. októbra priamo počas núdzového stavu a to nie online, ale kontaktne. Organizátori pritom dostali protekčnú výnimku na zhromaždenie stoviek ľudí – do 250 hostí a množstvo obslužného personálu. Na GLOBSEC 2020 tak počas núdzového stavu pustili do uzavretého priestoru stovky ľudí; na oslavy SNP do vonkajších priestorov mimo núdzového stavu v auguste 2021 ich nepustia viac ako 1 000...

Rozlúčka s Múzeom SNP?

Dôvodom rozporuplného postoja súčasnej vlády a prezidentky k oslavám SNP je zrejme aj to, že účastníci osláv nie celkom zdieľajú ich zahranično-politické predstavy. Tradície SNP hovoria v prospech priateľstva s Ruskom a aj žijúci účastníci SNP odmietajú rusofóbne postoje vládnych politických síl. Múzeum SNP sa ocitlo uprostred tohto problému a jeho riaditeľ S. Mičev skúšal sledovať prozápadný kurz vlády bez toho, aby príliš znížoval úlohu príslušníkov Červenej armády v dejinách. To sa však môže zmeniť, keď sa väčšina objektov múzea dostane pod Vojenský historický ústav (VHÚ) a tým aj **pod ministerstvo obrany**. Na VHÚ sa najmä po roku 2018 sprísnila disciplína, keď jeho riaditeľ bol dočasne suspendovaný za to, že zapožičal znefunkčnenú vojenskú techniku príliš proruský orientovaným osobám. Nemožno vylúčiť, že po prechode pod ministra J. Naďa môže prísť k prepúšťaniu politicky nepohodlných ľudí a niektoré udalosti z obdobia SNP sa tiež nanovo prehodnotia. Zdá sa, že daný vývoj je veľmi reálny a tento rok tak môže predstavovať poslednú príležitosť zažiť skutočné Múzeum SNP bez novej ideologickej úpravy.

Poučenie z Afganistanu

Na Slovensku je zásadným excesom **zvyšovanie výdavkov na zbrojenie** v čase, keď mnohé subjekty trpia ekonomickými ťažkosťami spojenými s COVID-19. Mediálne podporovaný cieľ výdavkov na obranu vo výške 2 % HDP a nákup nových zbraní sú nesprávnym krokom. Netreba opakovať, že samotné USA vydávajú na zbrojenie asi 11-krát viac peňazí ako Rusko a napriek tomu nemajú také vojenské úspechy, aké by sa očakávali pri výške ich výdavkov. Aj aktuálny príklad z Afganistanu ukazuje, že nákup nových zbraní nie je garanciou úspechu. Tamojšia oficiálna armáda prezidenta A. Ghániho bola vyzbrojená veľkým množstvom moderných zbraní z krajín NATO, pri stretnutiach s podstatne horšie vybaveným a menej početným Talibanom však zlyhala. Chýbala jej totiž **morálka a presvedčenie**. Nuž a práve to je aj problém súčasného Slovenska. Vyzbrojujeme sa novými zbraňami, odmeny vojakov sa zlepšujú, avšak ochota Slovákov bojovať za to, čo sa píše v našich strategických dokumentoch ako napr. Bezpečnostná stratégia, je celkovo nízka.

Túto neefektívnosť preukázali i projekty ako „*aktívne zálohy*“ a „*dobrovoľná vojenská príprava*“. Mladých ľudí neoslovili, hoci na Slovensku existuje záujem o branné aktivity. Väčšina potenciálnych účastníkov a ani profesionálnych vojakov sa však nebude hlásiť k tradíciám, ako je účasť SR na neúspešných vojnách v Iraku a Afganistane či vysielanie slovenských vojakov do Pobaltia, kde chránia etnokratickú diskrimináciu miestnych Rusov. Mladí ľudia, na ktorých má stáť obrana Slovenska, potrebujú vzory, ktoré si zaslúžia úctu a rešpekt. Namiesto mrhania stovkami miliónov na nákup vojenskej techniky treba veľkorysejšie podporiť povstaleckú tradíciu a strategickým

partnerom ministerstva obrany by nemal byť len GLOBSEC, ale napr. aj Slovenský zväz protifašistických bojovníkov, veľký ochranca tradícií SNP. Táto udalosť zostáva najväčším počinom novších dejín, veď práve tu **Slováci prejavili statočnosť, keď vystúpili proti mocnejšiemu nepriateľovi a dokázali, že chcú sami rozhodovať o svojej budúcnosti. Takú odvahu potrebujeme aj dnes.**

Autor: BRANISLAV FÁBRY